

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. การเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาก่อนระดับประถมศึกษา
3. การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา
4. การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
5. เทคนิคการวางแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
6. ชาวเขาเผ่าม้ง
7. การเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กชาวเขา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่เหมาะสมจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กพัฒนาเต็มตามศักยภาพพร้อมต้องอาศัยหลักการและแนวคิดของนักการศึกษาอันเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป การศึกษาแนวคิดของบุคคลเหล่านั้นจะช่วยให้การศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันเข้าใจ และได้แนวทางในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของแต่ละหน่วยงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งแนวคิดที่สำคัญๆ พอจะสรุปได้ดังนี้

โคเมนีอุส (Comenius, อ้างใน จินตนา หมุ่มผึ้ง, 2525, หน้า 61) มีแนวคิดสนับสนุน คำกล่าวที่ว่า เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ตัวเล็กๆ และได้จัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับเด็กเป็นการสนับสนุนการศึกษา เรื่องเด็กให้แพร่หลายยิ่งขึ้น โคเมนีอุสเป็นคนแรกที่เริ่มทำการศึกษาค้นคว้าเด็กเป็นรายบุคคลได้เปิดโรงเรียน สำหรับแม่ขึ้น (Mother School) เพื่อแม่ที่มีบุตรตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ ปฏิบัติตนของแม่ในการเลี้ยงดูเด็กรวมถึงการให้ความสำคัญในการสอนเด็กโดยใช้ประสบการณ์ตรง

จอห์น ล็อก (John Locke, อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536, หน้า 1) เปรียบเทียบเด็กเสมือนผ้าขาว มีอิทธิพลต่อการจัดการปฐมวัยศึกษาในปัจจุบันเขาเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดจิตใจ แนวความคิดของล็อกนำไปสู่พื้นฐานความเชื่อที่ว่าเด็กทุกคนเกิดมา มีความสามารถด้านการเรียนรู้และด้านสมองเท่าเทียมกัน สิ่งที่ทำให้ผลการเรียนของเด็กแตกต่างกัน เนื่องจากองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม เช่น พื้นฐานทางครอบครัว การศึกษาและประสบการณ์ในวัยเด็ก

สำหรับ รูโซ (Rousseau, อ้างใน ประดิษฐ์ อุปรมัย, 2523, หน้า 9) มีความเชื่อว่า “เด็กเกิดมาพร้อมกับความดีงาม” และระบุว่าโดยธรรมชาติของเด็กแล้วเด็กมีความต้องการและสนใจในสิ่งที่ดี การพยายามทำความเข้าใจเด็กเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูและผู้ปกครอง การเร่งสอนความรู้หรือเนื้อหาสาระที่มากเกินไปเกินความสามารถของเด็กเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ชีวิตในวัยเด็กควรได้รับแต่ประสบการณ์ หรือกิจกรรมที่จะส่งเสริมความเจริญของทางกายของเด็ก และควรเป็นประสบการณ์พื้นฐานที่เด็กจะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประสบการณ์ต่อการคิด หรือการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เด็กจะต้องเผชิญเมื่อเด็กเติบโตขึ้น การจัดการเรียนการสอนควรช่วยให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียน และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ควรมุ่งให้เด็กรู้จักปรับตัวได้อย่างอิสระ อย่างไรก็ตาม แนวคิดของรูโซต้องการให้เด็กได้เรียนจากประสบการณ์ตรงและการสำรวจสิ่งแวดล้อม นักการศึกษายุคต่อมาได้สนับสนุนแนวคิดของรูโซ ได้แก่ ดิวอี้ เพียเจท์ เฟอร์เบล และเพสตาลอสซี

เพสตาลอสซี (Pestalozzi, อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536, หน้า 2) นักการศึกษาชาวสวิสผู้นำความคิดของนักศึกษารุ่นเก่าไปปฏิบัติจริงในห้องเรียน ไม่เห็นด้วยกับรูปแบบการปฏิบัติสมัยนั้นสามประการด้วยกันคือ เด็กยากจนไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียน เด็กเรียนโดยวิธีท่องจำและเด็กถูกลงโทษด้วยวิธีการทารุณ เพสตาลอสซีเป็นนักมนุษยนิยมที่เน้นการสอนคนให้นับถือตนเองและเช่นเดียวกับรูโซ เขาเชื่อว่าเด็กมีความแตกต่างกันทางด้านความสนใจ ความต้องการและอัตราการเรียนรู้ไม่ควรบังคับเด็กให้เรียนโดยการท่องจำ แต่ควรให้เด็กได้เรียนโดยประสบการณ์ตรง และตามความสามารถ

แนวคิดของนักการศึกษาในระยะต่อมาคือ เฟอร์เบล (Froebel, อ้างใน ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2521, หน้า 218) ซึ่งเป็นนักการศึกษาชาวเยอรมัน ได้รับการยกย่องเป็น “บิดาแห่งการอนุบาลศึกษา” แนวคิดของเขาเป็นที่ยอมรับและนิยมมาจนถึงปัจจุบัน เฟอร์เบลมีความเชื่อว่า “ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้น ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรี โดยใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ” เฟอร์เบลเน้นการจัดกิจกรรมโดยถือว่า “เด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายใน ซึ่งอาจจะแสดงออกเมื่อได้รับการสนับสนุน เฟอร์เบลได้ตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้นที่

เมืองแบ็คเคนเบอร์ค ในค.ศ.1837 เรียกว่า “Kinderg arten” เป็นภาษาเยอรมัน แปลว่า “สวนเด็ก” โดยยึดหลักในการจัดกิจกรรมดังนี้

1. การเล่นเป็นการทำงานของเด็กและการเล่นเป็นการเรียนของเด็กด้วย เด็กจะเกิดการพัฒนาตนเอง
2. เกมและเพลงช่วยให้เด็กสนุกสนานเกิดประสบการณ์ในการเรียนด้วยตนเอง
3. การใช้วัสดุอุปกรณ์ช่วยเสริมสร้างให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการคิดริเริ่มจากการประดิษฐ์วัสดุอุปกรณ์
4. การฝึกให้เด็กทำงานต่างๆ เช่น การปลูกต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ช่วยฝึกพัฒนาการทางนิสัย และการเรียนรู้ทางธรรมชาติของเด็ก

จากแนวคิดของเฟรเดอริค มอนเตสซอรี (Montessori, อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528, หน้า 99-100) ซึ่งเป็นแพทย์และนักจิตวิทยาชาวอิตาลี มีความคิดเห็นสอดคล้องกับหลักการของเฟรเดอริคเป็นส่วนใหญ่ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาลด้วยธรรมชาติ มีสนามให้เด็กวิ่งออกกำลังกาย ในส่วนที่ขัดแย้งกันก็คือ การจัดห้องเรียนแบบเป็นระเบียบตายตัวของเฟรเดอริค มอนเตสซอรี มีแนวคิดที่ควรให้เสรีแก่เด็กในการแสวงหาความรู้ โดยปล่อยให้มีความรู้สึกจากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองและสมัครใจ ยึดความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวในการจัดกิจกรรม มอนเตสซอรีได้ตั้งโรงเรียนอนุบาลขึ้น เรียกว่า “บ้านเด็ก” โดยจัดโรงเรียนให้เหมือนบ้าน มีเครื่องเล่นที่เป็นเครื่องใช้ เครื่องครัว เป็นต้น เด็กมาโรงเรียนจะรู้สึกอบอุ่น คุ้นเคยเหมือนเป็นบ้านของตนเอง

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536, หน้า 3) เป็นนักการศึกษาชาวอเมริกัน ที่ต่อต้านการเรียนการสอนแบบเก่า ที่เป็นการเรียนแบบท่องจำภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวดของครู ดิวอี้เป็นผู้นำคนหนึ่งของแนวคิดการศึกษาแบบก้าวหน้า (Progressive Education) เขาเชื่อว่า การศึกษาควรมีความสัมพันธ์กับชีวิตปัจจุบันของเด็ก มิใช่เพียงแต่การเตรียมตัวเพื่อชีวิตในอนาคต ดิวอี้เน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม ในระบบประชาธิปไตยการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางเน้นเกี่ยวกับการยอมรับนับถือบุคคล คำนี้ถึงความสนใจและความสามารถของเด็กให้นักเรียนมีโอกาสเลือกกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนโดยประสบการณ์ตรงและการทดลอง เนื้อหาวิชาจะถูกนำมาบูรณาการ บทบาทครู คือ เป็นผู้สังเกตและให้คำแนะนำมิใช่เป็นผู้ควบคุมการเรียน

สำหรับ เพียเจท์ (Piaget, อ้างใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528, หน้า 2-3) เชื่อว่า พัฒนาการทางเขาวนปัญญาของเด็กจะเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสภาพแวดล้อมรอบๆตัวเด็ก โดยที่เด็กเกิดการเรียนรู้ ค้นหาสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสามารถใหม่ๆ และเชื่อว่าวุฒิภาวะเป็นพื้นฐานของพัฒนาการทางด้านความคิดความเข้าใจ และมีผลต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยได้คิดทฤษฎีพัฒนาการทางด้านความคิดความเข้าใจ แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะการแก้ปัญหาด้วยการสัมผัส (Sensorymotor Period) คือ วัยแรกเกิด - 2 ขวบ
2. ระยะการแก้ปัญหาด้วยการรับรู้และยังไม่รู้จักการใช้เหตุผล (Pre-operational Period) คือ วัย 2-7 ขวบ
3. ระยะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลเป็นรูปธรรม (Concrete Operation Period) คือ วัย 7-11 ขวบ
4. ระยะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและสิ่งที่เป็นนามธรรม (Formal Operation Period) คือ วัย 11 ขวบขึ้นไป

จากแนวคิดของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแต่มีคุณค่าในการนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกันในหลักการที่สนองความต้องการของเด็กในวัยนี้ โดยเน้นให้เด็กได้แสดงออกตามธรรมชาติอย่างอิสระเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างดี ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพัฒนาการในระยะต่อไป ของชีวิต แนวคิดต่างๆ ดังกล่าวที่รวบรวมได้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของไทยในปัจจุบันนี้ดังนี้

การจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมในระดับก่อนประถมศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 3) ได้กำหนดแนวคิดในการจัดประสบการณ์ไว้ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการ แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่าพัฒนาการของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไป พร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไป

พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก อาทิ ทฤษฎีพัฒนาการทางกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อนหรือทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่อธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมหรือทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพที่อธิบายว่าเด็กจะพัฒนาได้ดี ถ้าในแต่ละช่วงอายุเด็กได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ตนพอใจ ได้รับความรักความอบอุ่นอย่างเพียงพอจาก

ผู้ใกล้ชิด มีโอกาสช่วยตนเอง ทำงานที่เหมาะสมกับวัยและมีอิสระที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนอยากรู้รอบ ๆ ตนเอง

ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางให้ครูหรือผู้เกี่ยวข้องเข้าใจเด็ก สามารถอบรม เลี้ยงดู และจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์เรามีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดีถ้าผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว มีโอกาสริเริ่มตามความต้องการและความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้นั้นเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น ทั้งคนเราเรียนรู้มาตั้งแต่เกิดตามธรรมชาติ ก่อนที่จะมาเข้าโรงเรียน การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเอง ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพลและมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกายสติปัญญา อารมณ์-จิตใจ และสังคม จากการเล่นเด็กมีโอกาที่จะอธิบายแสดงออกถึงตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เป็นทางที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม เรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้นหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาฉบับนี้จึงถือ “การเล่น” เป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาฉบับนี้ถือว่าครูระดับก่อนประถมศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครูผู้สอนควรต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาเกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานที่เหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่น

หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

การจัดทำหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษายึดหลักการดังนี้

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

โดยพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก หลักสูตรที่เหมาะสมจะพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมี อยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็กเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็ก ปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนา เด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจ ของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่ เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคล ในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษากับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ครูผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจาก ผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์และจัด กิจกรรมที่ครูและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยครูจะเป็นผู้สนับสนุนและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วน เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ เรียนรู้ ค้นพบด้วยตัวเอง ดังนั้นครูจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจ เด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผน สร้างสภาพแวดล้อมและจัดกิจกรรมที่จะ ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ครูต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การประเมินเด็กระดับก่อนประถมศึกษาด้วยวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ครูจะต้องสังเกต และประเมินทั้งการสอนของตนและการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และ เป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตการพัฒนาการ จากข้อมูลเชิงบรรยายจากการรวบรวม ผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมิน ตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจาก

การประเมินพัฒนาการจะช่วยครูในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กในวัยนี้ได้อีกด้วย

5. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับครอบครัวของเด็ก

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ครูและพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็ก ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้นครูจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้มิได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการโดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก

พัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาที่กรมวิชาการใช้ยึดถือเป็นหลักในการจัดทำแนวการจัดประสบการณ์หรือหลักสูตรสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (อายุ 3-6 ปี) ดังกล่าวแล้วข้างต้นนั้นจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจในพัฒนาการปกติของเด็กวัย 3-6 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถหรือช่วยเหลือแก้ไขได้ทันที่

ตารางพัฒนาการปกติที่สำคัญของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา

พัฒนาการ	ด้านร่างกาย	ด้านสติปัญญา	ด้านสังคม	ด้านอารมณ์-จิตใจ
3-4 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - เดินและวิ่งได้ - กระโดดได้ไม่ดี - รุ่มง่าม - ประสาทยังไม่สัมพันธ์กัน - เริ่มรู้จักใช้พลัง 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาธิสั้น (3 นาที) - ชอบถาม“ทำไม” ตลอดเวลา - คิดสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ได้ - ชอบคำศัพท์ใหม่ - อยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ รอบตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบเล่นแบบคู่ขนาน - ไม่ชอบเล่นกับผู้อื่น - แบ่งปันไม่เป็น - ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง 	<ul style="list-style-type: none"> - หงุดหงิด ร้องไห้ง่าย - พอใจคนที่ตามใจ - ชอบได้รับคำชม

พัฒนาการ	ด้านร่างกาย	ด้านสติปัญญา	ด้านสังคม	ด้านอารมณ์-จิตใจ
4-5 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - กระโดดขว้างได้ดี - ว่องไว - กระฉับกระเฉง - กล้ามเนื้อเริ่มประสานสัมพันธ์ดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - เปรียบเทียบได้ - เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ - เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลขึ้น - ชอบถามคำถามมากมาย - พุดเป็นประโยคได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - สนใจผู้อื่น - ชอบเล่นบทบาทสมมติ - สนใจกิจกรรมของผู้ใหญ่ - เริ่มมีพฤติกรรมก้าวร้าว 	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบทำทนายผู้ใหญ่ - มั่นใจตนเองมากขึ้น
5-6 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - คล่องแคล่วไม่อยู่นิ่ง - ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ดัดกระดาษเสื่อ ผูกเชือกทรงเท้า ฯลฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงความสนใจยาวขึ้น - พุดประโยคได้ยาวขึ้น - รู้คำศัพท์มากขึ้น - คิดเกมขึ้นเล่นเองได้และชอบเปลี่ยนกฎขณะเล่น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นดีขึ้น - ชอบทำให้ผู้อื่นพอใจ - ชอบแสดงออก - ชอบทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้ครูชมเชย 	<ul style="list-style-type: none"> - ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง - อายง่าย - รักครู

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 8)

พัฒนาการปกติที่สำคัญๆ ของเด็กระดับก่อนประถมศึกษาที่ยกมากล่าวข้างต้นนี้เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนต้องตระหนักเพราะเด็กในแต่ละช่วงอายุมีลักษณะสำคัญที่เด่นแตกต่างกันไปถ้าครูไม่เข้าใจยอมทำให้การพัฒนาเด็กไม่เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ อาทิ เด็ก 3 ขวบ ชอบยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การจัดสื่อ วัสดุ ให้เด็กวัยนี้ต้องมีเพียงพอที่จะสนองความต้องการไม่เกิดการรอคอยนานจนเกินไป หรือเด็ก 3 ขวบต้องการการฝึกกล้ามเนื้อใหญ่เพิ่มขึ้น เนื่องจากร่างกายอยู่ในช่วงที่ต้องพัฒนาทางกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก เริ่มรู้จักใช้พลัง สามารถควบคุมร่างกายได้ การจัดกิจกรรมสามล้อให้เด็ก 3 ขวบ ได้ขี่เล่นจึงเหมาะสมกับวัย หรือเด็ก 4 ขวบ ชอบทำทนายผู้ใหญ่ซึ่งครูจำเป็นต้องเข้าใจและควรให้เด็กได้รับรู้เรื่องขอบเขตและวินัยในการเล่นอย่างสม่ำเสมอ

ดังนั้นพัฒนาการเด็กทุกด้านจึงมีความสำคัญเท่าเทียมกันและเด็กต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในสภาพบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กตั้งได้กล่าวไว้ข้างต้น

หลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

หลักสูตรสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มีสาระสำคัญดังนี้

1. หลักการ เป็นการจัดโดยยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กอายุ 3-6 ปี ทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ เพื่อให้เด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน

2. จุดมุ่งหมาย มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยแบ่งออกเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 10 ประการ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

- 2.1 มีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม
- 2.2 ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
- 2.3 ร่าเริง แจ่มใจ มีความสุข และความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 2.4 มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบ
- 2.5 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย
- 2.6 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 2.7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่น และความเป็นไทย
- 2.8 ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 2.9 มีความสามารถในการคิด การแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัยและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ

2.10 มีจินตนาการและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

คุณลักษณะตามวัย แยกตามพัฒนาการของเด็กกลุ่มอายุ 3-4 ปี, 4-5 ปี และ 5-6 ปี ตามลำดับดังนี้

อายุ พัฒนาการ	อายุ 3 - 4 ปี	อายุ 4 - 5 ปี	อายุ 5 - 6 ปี
ด้านร่างกาย	<ul style="list-style-type: none"> - เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ - วิ่งแล้วหยุดได้โดยไม่ล้ม - ใช้กรรไกรมือเดียวได้ - วาดและระบายสีอิสระได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เดิน วิ่ง กระโดด ได้ดี - เพราะกล้ามเนื้อเริ่มประสานสัมพันธ์กัน - กระฉับกระเฉง ไม่ชอบอยู่เฉย - ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว - กระฉับกระเฉงไม่อยู่เฉย - ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดีเช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือก รongเท้าได้ ฯลฯ - ยึดตัว คล่องแคล่ว
ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - พอใจคนที่ตามใจ - ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม - ช่วยตนเองได้ - ชอบเล่นแบบคู่ขนาน เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความมั่นใจในตนเองสูงขึ้นมาก - ชอบท้าทายผู้ใหญ่ - ต้องการให้มีคนฟังคนสนใจ - สนใจผู้อื่น - ชอบเล่นบทบาทสมมติ - ชอบเล่นเป็นกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - ง่าย - ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง - ชอบเล่นกับเด็กอื่น - ช่วยตัวเองได้ - ชอบสร้างความพอใจให้ผู้อื่น - ชอบแสดงออกและทำสิ่งที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้ใหญ่ชมเชย
ด้านสติปัญญา	<ul style="list-style-type: none"> - สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ - สามารถสันเนื่องจากอยากรู้ อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - เปรียบเทียบได้ - เรียงลำดับเหตุการณ์ได้ - เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - พุดประโยคได้ยาวขึ้น - รู้คำศัพท์มากขึ้น - ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองได้ - บอกชื่อ นามสกุล ของตนเองได้

อายุ	อายุ 3 - 4 ปี	อายุ 4 - 5 ปี	อายุ 5 - 6 ปี
พัฒนาการ	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบถาม “ทำไม” ตลอดเวลา - ร้องเพลงง่ายๆ แสดงท่าทางเลียนแบบ - พูดประโยคยาวขึ้น - ยังคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมไม่ได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ชอบถาม “ทำไม” เนื่องจากเริ่มเรียนรู้ได้แล้ว - เข้าใจความเป็นเหตุเป็นผลได้ - พูดเป็นประโยคได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - นับ 1-20 ได้ - บอกความแตกต่างของ กลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง และจัดหมวดหมู่สิ่งของได้

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 15)

3. การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลักและอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3-4 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4-5 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5-6 ปี อาจเรียกชื่อ อนุบาล 3 หรือเด็กเล็ก

4. ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา

5. แนวการจัดประสบการณ์ กำหนดแนวทางสำคัญในการจัดประสบการณ์ คือ ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ในบรรยากาศที่อบอุ่นเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมในรูปแบบบูรณาการผ่านการเล่นอย่างหลากหลาย เป็นประสบการณ์ตรงที่让孩子มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ เด็กและผู้ใหญ่ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งเปิดโอกาสให้พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

6. กิจกรรมประจำวัน ให้จัดกิจกรรมในแต่ละวันให้ครอบคลุม

6.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่

6.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

6.3 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

6.4 การพัฒนาการคิด

6.5 การส่งเสริมการเลือกและตัดสินใจ

6.6 การส่งเสริมลักษณะนิสัยและทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน

ลักษณะการจัดให้จัดในรูปของกิจกรรมผ่านการเล่น กิจกรรมที่จัดอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไป เช่น กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกม การศึกษา และกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ฯลฯ

7. การจัดตารางกิจกรรมประจำวัน

การพัฒนา	อายุ 3-4 ปี ชั่วโมง/วัน	อายุ 4-5 ปี ชั่วโมง/วัน	อายุ 5-6 ปี ชั่วโมง/วัน
1. การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน (รวมทั้งการช่วยตนเองในการแต่งกาย การรับประทานอาหารสุขอนามัยและการ นอนพักผ่อน)	3	$2\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{4}$
2. การเล่นเกมเสรี	1	1	1
3. การแสดงความรู้สึก ผ่านวัสดุ	1	1	1
4. กิจกรรมด้านสังคม	$\frac{1}{2}$	$\frac{3}{4}$	1
5. กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$	$\frac{3}{4}$
6. กิจกรรมที่มีครูเป็นผู้สอน	$\frac{3}{4}$	1	1
เวลาโดยประมาณ	7	7	7

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 17)

กิจกรรมการพัฒนาเด็กแต่ละวันที่เสนอแนะข้างต้นนี้ ได้จัดให้ครอบคลุมกิจกรรมประจำวันที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

7.1 การพัฒนาทักษะพื้นฐานในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องของการฝึกให้เด็กได้ใช้ทักษะเกี่ยวกับการช่วยเหลือตัวเอง และฝึกให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีงาม

7.2 การเล่นเกมเสรี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กมีโอกาสได้เลือกและตัดสินใจได้พัฒนาการคิดและการที่เด็กได้เล่นจะเป็นการพัฒนาากล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก

7.3 การแสดงความรู้สึกผ่านวัสดุ เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการคิดและความคิดสร้างสรรค์ เช่น ศิลปะ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์

7.4 กิจกรรมด้านสังคม เป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เลือกตัดสินใจและเป็น การสร้างลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็ก

7.5 กิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นกิจกรรมที่พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และการใช้อวัยวะต่างๆ

7.6 กิจกรรมที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นกิจกรรมที่พัฒนาการคิด สติปัญญาที่ครูต้องการให้เด็ก เกิดตามวัย

สัดส่วนของเวลาในแต่ละวันที่เสนอแนะไว้สามารถปรับและยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับผู้สอนและ สภาพการณ์ โดยยึดหลักการจัดตารางกิจกรรมประจำวันประกอบ จัดให้มีความสมดุลคือ มีทั้งกิจกรรม ภายในและภายนอกห้องเรียน กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มเล็ก กลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่สงบและเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูเป็นผู้ริเริ่ม ทั้งนี้ควร จัดให้ครอบคลุมกิจกรรมประเภทต่างๆ ที่ระบุไว้ข้างต้น

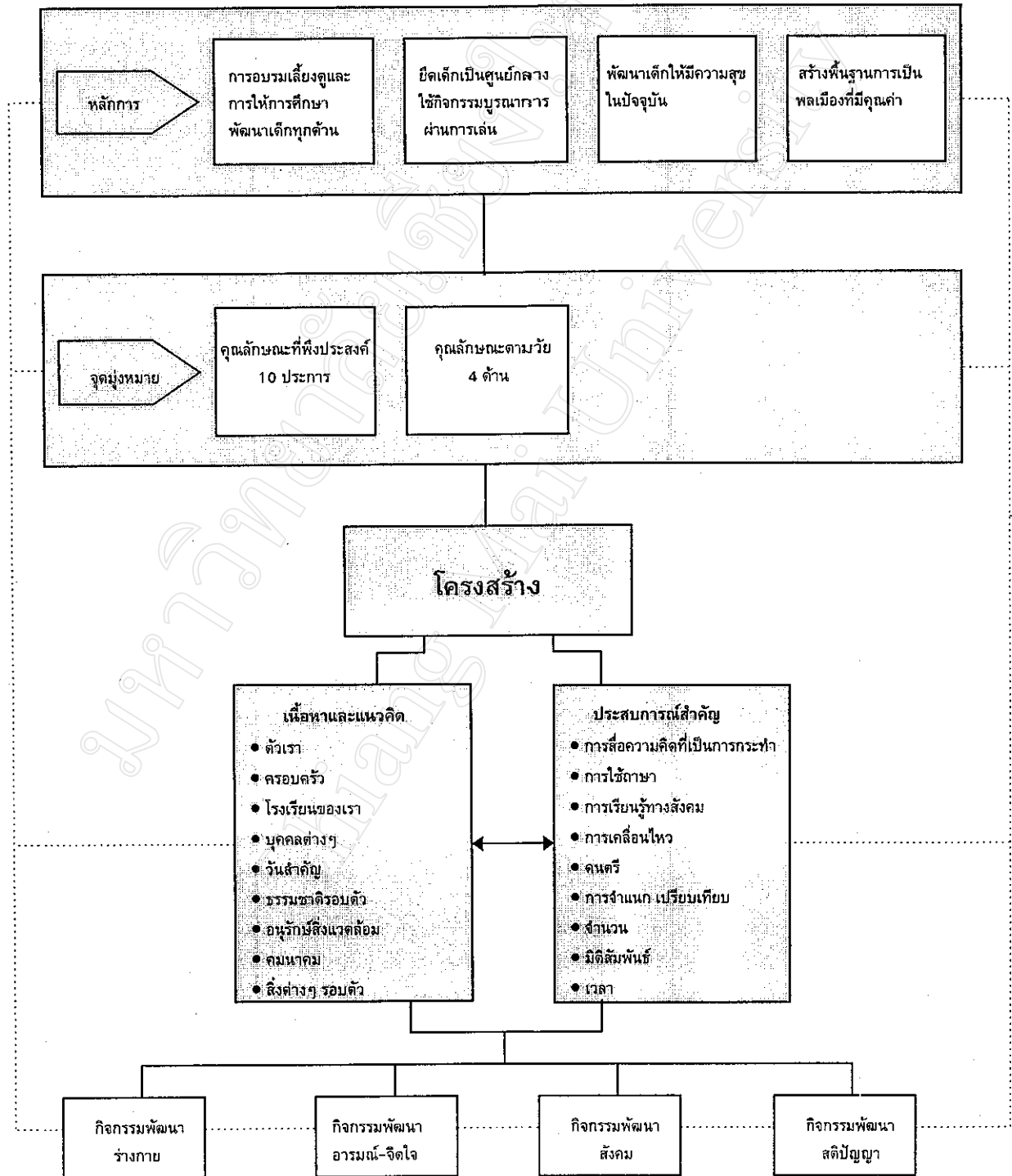
8. เนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมได้กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ

8.1 ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญเด็กทุกคนควรได้รับ เพราะจะช่วยให้พัฒนาทั้งด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กได้มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับสื่อวัตถุสิ่งของกับเพื่อน และบุคคลอื่นๆ ประสบการณ์สำคัญมี 9 ประการ คือ การสื่อความคิดที่เป็นการกระทำการใช้ภาษา การเรียนรู้ทางสังคม การเคลื่อนไหว ดนตรี การจำแนกและเปรียบเทียบจำนวน มิติสัมพันธ์ และเวลา

8.2 ส่วนที่เป็นเนื้อหาและแนวคิดมี 9 หัวข้อ คือ ตัวเรา ครอบครัว โรงเรียนของเรา บุคคล ต่างๆ วันสำคัญ ธรรมชาติรอบตัว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การคมนาคมและการสื่อสาร สิ่งต่างๆ รอบ ตัวเรา แต่ละหัวข้อจะมีแนวคิดที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กหลังจากทำกิจกรรมหลากหลายแล้ว

9. การประเมินพัฒนาการ กำหนดให้ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลขณะทำ กิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน และมีการรวบรวมผลงานความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคล รวมทั้ง ข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต น้ำหนัก ส่วนสูง และสุขภาพของเด็กและนำมาวางแผน ปรับปรุงการจัดประสบการณ์และกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540

การเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาระดับก่อนประถมศึกษา

การเตรียมความพร้อมด้านทักษะทางภาษาแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นมากเป็นอันดับแรกเพราะในชีวิตประจำวันของมนุษย์ย่อมมีการติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมอยู่ตลอดเวลา บุคคลที่มีทักษะใช้ภาษาดีจะสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ถูกต้องชัดเจน สามารถพูดได้อย่างมีเหตุผล ดังนั้นการเตรียมฝึกความพร้อมด้านทักษะทางภาษา จึงควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพราะเด็กวัยนี้มีพัฒนาการทางภาษาที่รวดเร็วมากช่วงหนึ่ง เด็กที่มีความพร้อมมีประสบการณ์ทางภาษาดีย่อมจะทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในสังคมได้อย่างสูง

ขอบเขตในการเตรียมความพร้อมด้านภาษา

การจัดประสบการณ์ด้านภาษาแก่เด็กที่อยู่ในโรงเรียนนั้น ครูเป็นผู้รับผิดชอบเตรียมความพร้อมให้เด็กมีทักษะพื้นฐานใช้ภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งเยาวยา เดชะคุปต์ (2528, หน้า 16) ได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

ทักษะด้านการฟัง

การฟังของเด็กจะเป็นการรับรู้โดยประสาทสัมผัสทางหู เด็กฟังแล้วสามารถรับรู้ สังเกต จำแนก เปรียบเทียบเสียงต่างๆ รอบตัวเด็ก แล้วสะสมเป็นประสบการณ์และสามารถดึงประสบการณ์ออกมาใช้ในการสื่อสารกับผู้อื่นที่อยู่ใกล้ชิดได้ ในระดับปฐมวัย การฝึกการฟังเป็นการปลูกนิสัยให้สังเกต เปรียบเทียบ และฝึกให้มีนิสัยที่ดีในการฟังอีกด้วย

ทักษะด้านการพูด

การพูดเป็นทักษะที่นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันมากที่สุด การพูดเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของความคิด โดยคิดแล้วแปลงความคิดออกมาเป็นคำพูดเพื่อให้ผู้รับฟังเข้าใจอย่างถูกต้อง การพูดของเด็กปฐมวัยเป็นการพูดที่แสดงความสามารถใช้คำศัพท์ที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น ประโยคที่พูดเกือบเป็นประโยคที่สมบูรณ์ เมื่อเด็กได้ฝึกและมีประสบการณ์มากขึ้น จะพูดเป็นประโยคที่ซับซ้อนขึ้น ผู้ที่เป็นต้นแบบในการพูด ได้แก่ ครู พ่อแม่ และบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด

ทักษะด้านการอ่าน

การอ่านของเด็กปฐมวัยไม่ใช่อ่านหนังสือ หรืออ่าน ก ข ค เหมือนชั้นประถมศึกษา แต่การอ่านของเด็กวัยนี้คือ การอ่านจากภาพ เพื่อเตรียมสภาพร่างกาย จิตใจ ตลอดจนปลูกฝังนิสัยให้รักการอ่าน ซึ่งความพร้อมในการอ่านจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้และประสบการณ์หลายๆ อย่าง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการอ่านจึงควรเริ่มจากการอ่านภาพก่อน เช่น หนังสือภาพ ภาพนิทาน รูปภาพต่างๆ การฝึกการเคลื่อนไหวสายตาจากซ้ายไปขวา

ทักษะด้านการเขียน

การเขียนในเด็กปฐมวัย หมายถึง การที่เด็กมีความพร้อมทางด้านประสาทสัมผัสระหว่างตากับมือ มือจับดินสอได้มั่นคงลากหรือเขียนได้ตามความคิดของเด็ก ครูจึงควรฝึกให้เด็กสามารถควบคุมกล้ามเนื้อให้ลากหรือเขียนสีให้เป็นไปอย่างถูกวิธี

คีลา จายะนีโยธิน (2526, หน้า 185-190) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน ทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ดังต่อไปนี้

1. การฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กด้านการฟัง เด็กมีประสบการณ์แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมที่บ้านของเด็กแต่ละคน เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียนครูจึงต้องฝึกทักษะด้านการฟังแก่เด็ก การฝึกฟังเสียงที่ถูกต้อจะช่วยพัฒนาการพูดและการอ่านของเด็กตามไปด้วย การฝึกฟังเสียงของเด็กวัยนี้ ได้แก่ ฝึกการจำแนกเสียง เช่น เสียงต่ำ เสียงสูง เสียงดัง เสียงเบา เสียงที่เหมือนกัน คำที่มีเสียงขึ้นต้นเหมือนกัน คำที่มีเสียงสระเหมือนกัน ฝึกการเล่าเรื่องราว ได้แก่ การฟังนิทาน การฟังตามคำสั่ง การถามคำถาม การทาย “อะไรเอ๋ย” และการฟังข่าว

2. การฝึกทักษะทางภาษาด้านการพูด เด็กที่มีโอกาสฝึกพูดบ่อยๆ จะมีทักษะทางภาษาดีกว่าเด็กที่ไม่มีโอกาส ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องฝึกเด็กเริ่มตั้งแต่การออกเสียงไปจนถึงการพูดให้ได้เรื่องราว ได้แก่ การเลียนเสียงที่อยู่ในสิ่งแวดล้อม การพูดคำคล้องจอง การร้องเพลง การฝึกบรรยายภาพที่เด็กวาดขึ้นมา ฝึกการออกเสียงให้ชัดเจนถูกต้อง ฝึกนำคำพูดเป็นข้อความสั้นๆ ไปบอกผู้อื่น ฝึกให้มีความกล้าที่จะพูด เป็นต้น

3. การฝึกทักษะทางภาษาด้านการอ่าน เด็กก่อนวัยเรียนจะมีความพร้อมในการอ่านหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเห็นความแตกต่างของภาพ การจำภาพที่เห็น ประสาทสัมผัสระหว่างตาและมือ หากเด็กได้รับการฝึกฝนที่ดีพอจะช่วยให้การอ่านการเขียนของเด็กพัฒนาไปด้วยดี

4. การฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กด้านการเขียน การเตรียมความพร้อมที่จะเขียนต้องอาศัยการพัฒนากล้ามเนื้อเป็นทักษะสำคัญ ซึ่งได้แก่ การพัฒนากล้ามเนื้อมือและนิ้วมือให้แข็งแรงพอที่จะจับดินสอขีดเขียนไปตามทิศทางที่ต้องการ กล้ามเนื้อส่วนแขนจะต้องแข็งแรงพอที่จะบังคับให้มือเคลื่อนไปได้ การประสานสัมพันธ์ระหว่างตา มือ และสมอง จะช่วยให้เขียนได้ตามที่ต้องการ เด็กที่มีประสานสัมพันธ์ที่ดี การทำงานจะไม่ผิดพลาด

จุดประสงค์ในการเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาแก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา

การเรียนภาษาสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการเตรียมสภาวะที่จะทำให้เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับประถมไม่ได้มุ่งให้เด็กต้องอ่าน เขียน ทันที การให้เด็กทำกิจกรรมทางภาษาในขณะที่เด็กยังไม่มีความพร้อมย่อมไม่เกิดผลดีต่อเด็ก ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา

แห่งชาติ (2536, หน้า 2-3) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษาไทยไว้ดังนี้

1. ฟังคำพูด คำสั่ง เข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้อง
2. ฟังและพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้
3. แสดงมารยาทที่ดีในการพูด การฟัง
4. เคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา (ตามภาพ) ได้
5. ใช้ประสาทตาและมือให้สัมพันธ์กันได้

นอกจากนี้ ศีลา จายะนีย์โยธิน (2526, หน้า 178-182) ได้แยกจุดประสงค์ของการเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไว้ดังนี้

จุดประสงค์ของการเตรียมความพร้อมในการฟัง

1. เพื่อให้ฟังคำพูดของผู้อื่นเข้าใจ
2. เพื่อให้สามารถจำแนกความแตกต่างของเสียงได้
3. ฟังนิทานหรือคำประพันธ์แล้วได้รับความเพลิดเพลิน
4. ฟังประโยคคำสั่งง่ายๆ ได้เข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
5. สามารถจำข้อมูล 2-3 สิ่งได้จากการฟังเมื่อจะต้องสรุป
6. สามารถร่วมสนทนากับผู้อื่นได้

จุดประสงค์ของการเตรียมความพร้อมในการพูด

1. เพื่อให้เด็กได้พัฒนาการพูดให้คล่องเป็นธรรมชาติ ชัดเจน และถูกต้องตามหลักการออกเสียง และการเรียงคำในประโยค

2. ฝึกให้เด็กรู้จักใช้คำพูดที่สุภาพ พูดถูกต้องจนเป็นนิสัย
3. เพื่อให้เด็กพัฒนาความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น เข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูดและแสดงความคิดเห็นของตนเองได้

4. เพื่อฝึกให้เด็กเล่าเรื่องราวต่างๆ ได้

จุดประสงค์ของการเตรียมความพร้อมในการอ่าน

1. เมื่อฟังเสียงแล้วสามารถบอกความแตกต่างของเสียงได้
2. บอกความแตกต่างจากการเห็น การสัมผัสและการฟังได้
3. สามารถจับคู่ตัวอักษรที่เหมือนกันได้
4. สามารถเล่าเรื่องราวที่ฟังได้

จุดประสงค์ของการเตรียมความพร้อมในการเขียน

การสอนเขียนในระดับปฐมวัยจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กไม่ใช่เป็นการเริ่มเขียนหนังสือ แต่อาจเป็นการขีดเขียนเส้นลักษณะต่างๆ หรือวาดภาพตามวัยของเด็ก ซึ่งการพัฒนาการเขียนเหล่านี้ จะช่วยให้เด็กสามารถเขียนภาพที่มีความหมายได้ ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในการเขียนของเด็กระดับนี้ จึงมีดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาทักษะในการแสดงออกความคิดของตน
 2. เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อละเอียด เช่น นิ้วมือ ให้สามารถจับดินสอหรือสีเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้ อาจฝึกให้ทำงานศิลปะ เช่น การปั้น การวาดภาพด้วยสีเทียน
 3. เพื่อพัฒนาประสานสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ อาจฝึกโดยการเล่นเครื่องเล่น เล่นเกมฝึกทักษะ การเล่นเกมตัดต่อ การเล่นเกมไม้บล็อก
 4. เพื่อพัฒนาการเคลื่อนไหวของสายตาจากซ้ายไปขวา ให้ทราบว่าสัญลักษณ์ของหนังสือไทยจะอ่าน เขียน จากซ้ายไปขวาในบรรทัดเดียวกัน
 5. เพื่อพัฒนาการสังเกต การคิดหาเหตุผลจากการสังเกตและนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในกิจกรรมศิลปะ
 6. เพื่อฝึกกล้ามมือที่จะนำไปสู่การเขียนตัวอักษรที่ถูกต้องตามทิศทาง
- จุดประสงค์ที่กล่าวมาเป็นการฝึกประสบการณ์พื้นฐานที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ภาษา ตามระบบชั้นประถมศึกษาได้ง่ายขึ้น ปัญหาการอ่านไม่ได้ เขียนไม่ได้ ก็จะลดลง

การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษา

การจัดกิจกรรมหรือการจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านทักษะภาษาไทย สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนจะเน้นเรื่องการฟังและพูด มารยาทในการฟังและพูด และฝึกประสาทสัมพันธ์ระหว่างมือ สายตา และการฟัง ซึ่งเป็นพื้นฐานของความพร้อมในการอ่านและเขียน ดวงเดือน วังสินธุ์ (2533, หน้า 20-21) กล่าวว่า การอภิปราย สนทนา การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการแก้ปัญหาและพัฒนาความเข้าใจภาษาไทย โดยให้เด็กนั่งอภิปราย อันจะนำไปสู่ความอยากรู้อยากเห็นและเข้าใจในสภาพสิ่งแวดล้อมดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 6-7) ได้กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมสำหรับชั้นเด็กเล็ก เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาไทยในการสื่อความหมายอย่างบังเกิดผล ดังนี้

กิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการฟัง ได้แก่

1. การจำแนกเสียง
2. การฟังคำพูด คำสั่ง เข้าใจและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง
3. มารยาทในการฟัง
4. การฟังนิทานหรือเรื่องราวแล้วจับใจความได้
5. การฟังเพลง คำกลอน คำคล้องจอง และการเล่นที่เสริมประสบการณ์ทางภาษา

กิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการพูด ได้แก่

1. การสนทนาซักถาม
2. มารยาทในการพูด
3. ร้องเพลง ท่องคำคล้องจองและการเล่นที่เสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษา
4. การเล่าเรื่องราว นิทาน
5. การพูดแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการอ่าน ได้แก่

1. การเปรียบเทียบความเหมือน ความต่าง สิ่งที่ขาดหายไปของภาพ
2. การอ่านภาพโดยการเคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา
3. การอ่านออกเสียงตามต้นแบบอย่างถูกต้อง
4. การเล่าเรื่องราวจากภาพและนิทาน
5. การปฏิบัติตนในการใช้หนังสือ

กิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการเขียน ได้แก่

1. การลากเส้นเส้นเสรี
2. การลากเส้นตามแบบอย่าง
3. การลากเส้นตามรอยประ
4. การวาดภาพ ระบายสี การปั้นและอื่นๆ
5. วิธีการจับดินสอ ดินสอสี

เทคนิคการจัดประสบการณ์ทางภาษา

การจัดประสบการณ์ทางภาษาเป็นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนอย่างสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไม่แยกเป็นส่วนๆ สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษาคือ การสร้างเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษา

การจัดประสบการณ์ทางภาษาที่ดีนั้น ครูควรได้ศึกษาแนวคิดและเทคนิคเกี่ยวกับการจัด
ประสบการณ์ทางภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แนวคิด	เทคนิคการจัดประสบการณ์
<p>บทบาทครู ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทในการสร้างเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาของเด็ก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่วิพากษ์วิจารณ์การใช้ภาษาของเด็กจนเด็กหมดกำลังใจ 2. ชื่นชมต่อความพยายามในการใช้ภาษาของเด็ก 3. ไม่ละเลยคำถามของเด็ก พยายามตอบคำถามทุกคำถามด้วยภาษาที่เด็กเข้าใจ 4. ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเมื่อเด็กต้องการ ไม่มีการขู่เข็ญให้เรียนรู้
<p>ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการฟัง พูด อ่าน และเขียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. อ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างสนุกสนานอยู่เสมอ 2. ขณะเล่านิทาน ควรถามคำถามให้เด็กคาดคะเนเรื่องราว 3. ชี้คำขณะที่ย่านเพื่อกระตุ้นให้เด็กมีส่วนร่วมในการมองและได้ยินเสียงที่ครูอ่านช่วยให้เด็กเข้าใจทิศทางของการอ่าน 4. เขียนตามคำบอกของเด็ก ควรเขียนให้มีขนาดตัวหนังสือใหญ่พอที่เด็กจะเห็นสีลามี้อในการเขียน 5. ขณะเขียนตามคำบอกของเด็ก ควรหมั่นถามให้เด็กติดตามบอกให้ครูเขียน
<p>การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทางภาษาเกิดจากการค้นพบด้วยตนเองมากกว่าการสอนจากครูโดยตรง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือนิทานที่ครูจะอ่านให้เด็กฟัง 2. ให้เด็กมีโอกาเลือกสิ่งที่จะอ่านและเขียนอย่างอิสระในสถานการณ์ที่มีการใช้ภาษาจริง เช่น อ่านป้ายต่าง ๆ ในโรงเรียน

แนวคิด	เทคนิคการจัดประสบการณ์
<p>การจัดสิ่งแวดล้อมและสื่อ สร้างสิ่งแวดล้อมที่มีตัวหนังสือ ที่มีความหมายสมบูรณ์และสัมพันธ์ กับตัวเด็ก</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการตั้งชื่อ ป้ายคำขวัญ ป้ายคำเตือน ฯลฯ 2. จัดมุมหนังสือที่น่าสนใจ จูงใจให้เด็กอยากเข้าไปเปิดอ่านและยืมไปอ่านที่บ้าน 3. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดป้ายนิเทศ 4. ให้เด็กมีประสบการณ์การอ่าน สื่อหลายประเภท คือ นิทาน เพลง คำคล้องจอง ข้อความในสิ่งแวดล้อม 5. หนังสือที่จัดไว้ให้เด็กเลือกอ่านควรมีลักษณะที่เด็กคาดคะเนเรื่องได้ คือ มีภาพและข้อความสัมพันธ์กัน มีตัวหนังสือ

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 123)

การสอนด้วยวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

1. ความเป็นมาและวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2532, หน้า 19) วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters หรือ CLE ได้รับการพัฒนามาจากนักภาษาศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านและครูผู้สอนภาษาหลายคน เช่น ไบรอัน เกรย์ (Brian Gray) ดร.ริชาร์ด วอล์คเกอร์ (Dr.Richard Walker) และเนีย ดอร์ (Neo Dore) จากประเทศออสเตรเลีย เมื่อต้นปี ค.ศ.1960 และเผยแพร่ออกไปทั่วประเทศออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา แคนาดา และประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำหรับในประเทศไทยมีการทดลองครั้งแรกกับวิชาภาษาอังกฤษกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ที่โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปี พ.ศ.2527 ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ.2528 ได้เริ่มการประชุมปฏิบัติการจัดทำหนังสือวิชาภาษาไทยสำหรับใช้สอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ณ โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผลการทดลองพบว่า นักเรียนสามารถอ่าน เขียน ฟัง และพูดเล่าเรื่องที่อ่านได้รวดเร็วเป็นที่น่าพอใจ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนุกสนานในการเรียนทุกชั้นตอน

ในปี 2530 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการจัดตั้งโครงการพัฒนาการสอนภาษาไทยร่วมกับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากมูลนิธิโรตารีสากล จัดทำเป็นโครงการนำร่องกับนักเรียนไทยที่มีปัญหาทางภาษา ณ จังหวัดสุรินทร์ ผลปรากฏว่า นักเรียนสามารถอ่านและเขียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีความสนใจและรักการอ่าน จากการทดลองดังกล่าวมูลนิธิโรตารีสากลได้อนุมัติเงินทุนสนับสนุนโครงการวิจัยและพัฒนาการอ่านใน 4 จังหวัดในเขตการศึกษา 11 และดำเนินการขยายเพิ่มในเขตการศึกษา 2, 3 และ 8 เพื่อดำเนินการทดลองต่อไปจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2. ความหมายของการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 2) ได้ให้ความหมายว่า การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา หมายถึง การสอนภาษาที่มุ่งเน้นการให้ปัจจัยป้อนเข้าและกระบวนการเรียนรู้ด้วยกลวิธีต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและได้ประสบการณ์ตรงในการใช้ภาษาจากการอ่านไปสู่การฟัง การพูด และการเขียน เน้นการบูรณาการด้วยตนเองจากการพัฒนาความเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่อง ไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา โดยยึดสื่อการเรียนและการจัดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นอย่างมีเป้าหมายในการนำรูปแบบภาษาไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นหลัก โดยสอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแต่ละชุมชนของผู้เรียนในการรับรู้และเรียนรู้ตามธรรมชาติ

3. แนวทฤษฎีของวิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2532, หน้า 21) ใช้แนวทฤษฎีในการสอนภาษาจากหลายแนวทฤษฎีดังนี้

3.1 แนวทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ (Natural Approach) โดยธรรมชาติมนุษย์จะสื่อสารภาษาได้ 3 ทางด้วยกัน คือ

3.1.1 ทางเสียง ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด

3.1.2 ทางตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ ได้แก่ ทักษะการอ่าน และการเขียน

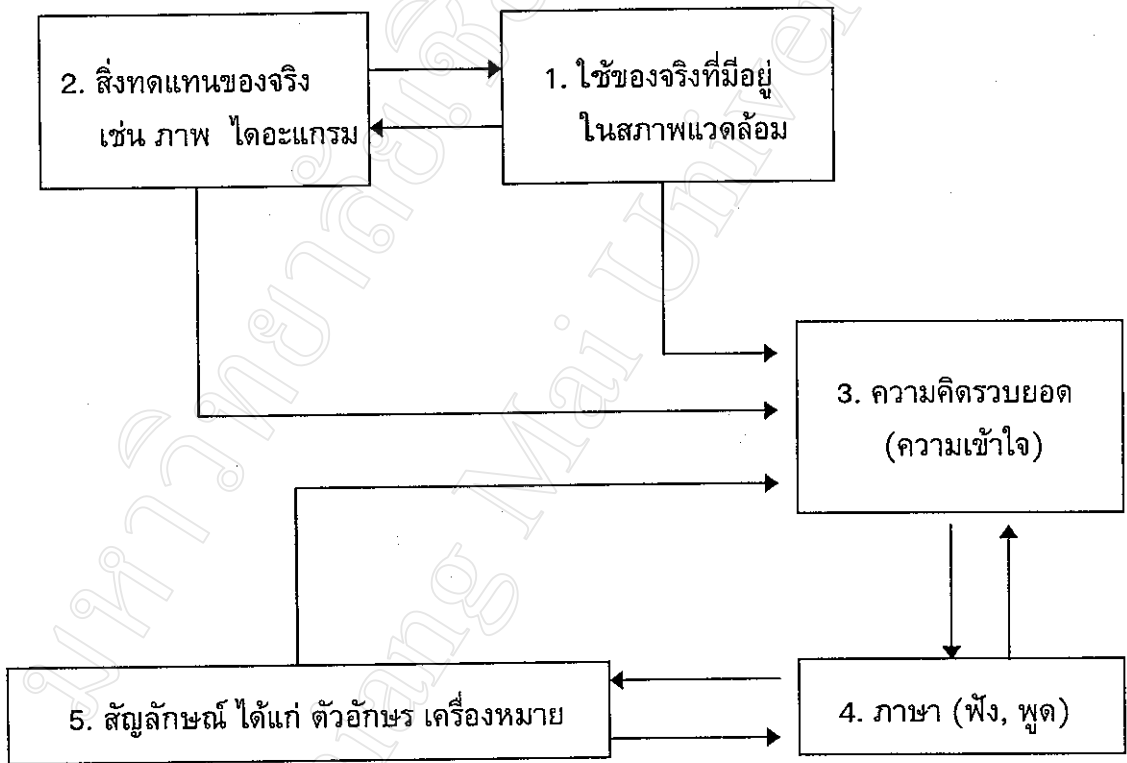
3.1.3 ทางกาย หรือที่เรียกภาษากาย ได้แก่ การใช้ภาษาใบ้ การแสดงความรู้สึก

นึกคิดด้วยสีหน้าท่าทางต่างๆ

การสื่อสารทั้ง 3 ทางนั้นเป้าหมายสำคัญคือ ความต้องการของมนุษย์ในการสื่อความหมายในการสื่อสารกันและกันโดยธรรมชาติ กระบวนการรับรู้และเรียนรู้ภาษาจะเน้นการให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจ ได้แก่ ผู้เรียน โดยใช้กระบวนการสอนที่เหมาะสมกับการรับรู้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก ผลของการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหมายได้ ถ้าผู้สอนเข้าใจวิธีการให้ปัจจัยป้อนหรือการพัฒนาความคิดรวบยอดอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียนพร้อมทั้งคำนึงถึงจิตวิทยาด้านการให้แรงจูงใจ การลดความเครียด และลำดับการพัฒนาทักษะภาษาของมนุษย์ด้วย จะทำให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การให้ปัจจัยป้อนที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้แก่ผู้เรียน (Comprehensible Input) โดยใช้กระบวนการเรียนการสอน (Process) ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียน (Language Acquisition) เป็นหลัก ผลของการเรียนรู้ (Output) จะประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ ถ้าผู้สอนเข้าใจวิธีการให้ปัจจัยป้อนเข้าอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับผู้เรียน

การให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจให้แก่ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสอนความคิดรวบยอดทางภาษาที่ถูกต้อง ซึ่งอาจจัดลำดับการสอนได้ ดังผังภาพ

ที่มา : เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2532, หน้า 20)

การใช้วัสดุของจริงที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ผู้เรียนเคยพบเห็น เคยใช้ในชีวิตประจำวัน จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและได้ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความหมายได้รวดเร็ว บางครั้งใช้รูปภาพ ไดอะแกรม ก็จะช่วยให้อ่านเข้าใจและได้รับความคิดรวบยอดได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนสามารถถ่ายโยงความคิดไปยังของจริงที่เคยพบเห็นมาก่อนได้ การพัฒนาความคิดรวบยอดจะง่ายขึ้น เมื่อผู้เรียนมีโอกาสได้ยิน ได้ฟัง เกี่ยวกับสิ่งที่เข้าใจมาแล้ว การพัฒนาการฟัง การพูด ก็จะง่ายและเป็นที่เข้าใจได้มากขึ้น เมื่อผู้เรียนได้พบสัญลักษณ์ เช่น ตัวอักษรที่เขียนโดยมีความหมายตามที่เคยฟัง เคยพูด มาก่อน การถ่ายโยงความคิดรวบยอดจะชัดเจนมากขึ้น ซึ่งเป็นกระบวนการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

3.2 แนวทฤษฎีการสอนเพื่อการสื่อสาร (The Communicative Teaching Approach) แนวทฤษฎีแบบนี้จะเน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก โดยอาศัยหลักการของภาษาศาสตร์เชิงสังคมวิทยา (Sociolinguistics) ซึ่งว่าด้วยเนื้อหาบริบท (Context) ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ในแต่ละชุมชนที่อาจใช้ผิดแผกแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม เนื้อหาที่จัดขึ้นเป็นบทเรียนจึงควรเน้นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่ผู้เรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคมสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมตามกาลเทศะมากกว่าจะจัดแบบวิเคราะห์ภาษาให้นักเรียนเรียนเพียงเพื่อเข้าใจระบบเสียง คำ และไวยากรณ์เท่านั้น นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนการสอนจำเป็นต้องจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงออกทางภาษาในลักษณะปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน เพื่อให้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ โดยผู้สอนจะมีหน้าที่คอยช่วยเหลือแนะนำและแก้ไขการใช้ภาษาให้ถูกต้องแก่ผู้เรียน กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ การทำงานกลุ่มย่อยเพื่อการอ่านร่วมกันส่งผลไปสู่การเขียน การตอบโต้ในการฟัง พูด ร่วมกัน

ดังนั้นวิธีการจัดลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ ตามกระบวนการสอนเพื่อการสื่อสาร ก็คือ การเริ่มให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายหรือได้ความคิดรวบยอดในการสื่อสารจากบริบทภาษา (Context) เสียก่อน จากนั้นจึงให้โอกาสผู้เรียนถ่ายทอดความคิดของตนเป็นภาษาพูด ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการฟังและการพูด นอกจากนี้ต้องพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ถ่ายทอดความคิดของตนเป็นภาษาเขียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเขียนและการอ่านรวมทั้งการใช้ภาษากาย ซึ่งผู้เรียนจะแสดงออกได้จากท่าทางและสีหน้าต่างๆ ตามการสื่อความหมายตามความคิดของตน

การกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในการเรียนภาษา โดยเข้าใจความหมายโดยรวมของเรื่องที่นำมาสอน นั่นคือ การจัดบทเรียนหรือกิจกรรมทางภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน ที่ผู้เรียนได้พบเห็นหรือได้ยินได้ฟังจริงๆ เมื่อผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวต่างๆ ที่ได้เรียน ความคิดที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในบทเรียนหรือกิจกรรมเหล่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนมีเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษากายได้ เพื่อสื่อความหมายที่ตนต้องการภายใต้การช่วยเหลือของครูผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการสื่อความนั้นๆ นอกจากนี้ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกภูมิใจในความสำเร็จของตนในการสื่อสารอีกด้วย ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ลองผิดลองถูกในการเรียนภาษาด้วยตัวเองและเรียนรู้การแก้ปัญหาจากข้อบกพร่องของตน

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีลักษณะการใช้หลักการสอนสื่อสารทางภาษาดังกล่าวโดยเริ่มจากบทเรียนหรือกิจกรรมที่จัดตามบริบทภาษาในชีวิตประจำวันอย่างหลากหลายเป็นบทเรียนนำ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่อยู่ในบริบทนั้นๆ และใช้ความคิดที่ตนได้เรียนรู้ถ่ายทอดหรือสื่อสารเป็นภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษากายต่อไปตามลำดับของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนจนครบกระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาต่างๆ อย่างต่อเนื่องกัน

3.3 แนวทฤษฎีการสอนอ่าน (Teaching Reading Approach) แนวทฤษฎีการสอนอ่านนี้เน้นกระบวนการการอ่านของมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งมีได้มองการอ่านเพียงการแสวงหาความหมายเพื่อความเข้าใจสัญลักษณ์หรืออักษรเพียงอย่างเดียว แต่คำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาในการรับรู้ การอ่าน การถ่ายโยงความคิดรวบยอดรวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ที่จะช่วยให้การอ่านสมบูรณ์ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์เดิม และการระลึกสิ่งที่จะอ่านได้

แนวทฤษฎีการสอนอ่านในปัจจุบันมีอยู่ด้วยกันหลายแนวทฤษฎี แนวทฤษฎีที่สำคัญคือ แนวทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ และแนวทฤษฎีทางจิตวิทยา แม้ว่าเป้าหมายของการสอนอ่านจะคล้ายคลึงกัน คือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจับใจความสำคัญ หารายละเอียดของเรื่อง แปลความ ตีความ ขยายความ และมีเจตคติในการอ่านทางบวก เช่น รักการอ่าน สนใจในการอ่าน แต่แนวทฤษฎีทั้งสองจะมีแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการให้ปัจจัยป้อนแก่ผู้เรียนแตกต่างกันไปบ้าง

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีข้อเด่นตรงที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างแนวทฤษฎีการสอนอ่านทั้งทางภาษาศาสตร์และทางจิตวิทยาอยู่ในตัวอย่างบูรณาการ โดยพิจารณาทั้งลักษณะของธรรมชาติทางภาษาศาสตร์ที่มนุษย์พึงรับรู้และมีประสบการณ์จากวัสดุที่อ่านหรือสิ่งที่อ่านในชีวิตจริง พร้อมทั้งคำนึงถึงกระบวนการอ่านของมนุษย์โดยธรรมชาติเป็นสำคัญ ซึ่งจะเป็นหลักการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistics) และจะทำให้ผู้อ่านมีเจตคติในการอ่านที่ดีต่อไป นอกจากนี้ทักษะการเขียนซึ่งเป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับการอ่านจะได้รับการพัฒนาอีกด้วยจึงนับว่ากระบวนการสอนอ่านและเขียนจะดำเนินต่อเนื่องกัน

สรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจะเน้นการพัฒนาภาษาในบริบทที่เป็นไปตามการรับรู้โดยธรรมชาติโดยการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา

4. ขั้นตอนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เสาวลักษณ์ รัตนิวิช (2532, หน้า 22-23) การจัดขั้นตอนการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษาจัดให้การอ่านเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทักษะทางภาษาไปสู่การพัฒนาทักษะอื่นๆ เช่น การฟัง การพูด และการเขียน ในลักษณะทักษะสัมพันธ์หรือลักษณะบูรณาการตามหลักการสอนเพื่อการสื่อสาร นักเรียนจะใช้บริบททางภาษาจากการอ่านเป็นปัจจัยป้อนที่มีความหมายและพัฒนาปัจจัยป้อนเข้านั้นโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะสื่อสาร ซึ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนเป็นหลักเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในทักษะสัมพันธ์ต่างๆ ได้อย่างเป็นธรรมชาติและเกิดความคล่องตัวจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาจนถึงขั้นนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการอ่านได้อย่างสัมฤทธิ์ผล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 2) ได้กล่าวถึงการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามี 3 รูปแบบ คือ

4.1 วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 1 มีขั้นตอนการสอนดังนี้

4.1.1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง

4.1.2 ให้นักเรียนเล่าเรื่องกลับ ลำดับเรื่อง สนทนาหรืออภิปราย เกี่ยวกับเรื่องอ่านออกเสียงและเล่นบทบาทสมมติ

4.1.3 เขียนเรื่องร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน

4.1.4 ให้นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่

4.1.5 ให้นักเรียนเล่นเกมหรือกิจกรรมเสริมอื่นทางภาษา

4.2 วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 2 มีขั้นตอนการสอนดังนี้

4.2.1 นักเรียนอ่านเรื่องร่วมกันและอภิปราย สนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านร่วมกันกับครู หรือทำไดอะแกรมสรุปความสำคัญ

4.2.2 ครูโยงเรื่องที่อ่านเข้าสู่เรื่องของนักเรียนและอภิปรายร่วมกัน

4.2.3 เขียนเรื่องร่วมกันกับครูในกลุ่ม เขียนเรื่องของนักเรียนเองในกลุ่มย่อยหรือตามลำพัง

4.2.4 อภิปราย สนทนาและวิเคราะห์ลักษณะของเนื้อความ (Genre) ร่วมกันเกี่ยวกับเรื่องในเนื้อความที่เขียน

4.2.5 ทำกิจกรรมทางภาษาเพื่อทบทวนฝึกความแม่นยำและเสริมทักษะทางภาษา

4.3 วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษารูปแบบที่ 3 มีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ความหมายของเรื่องที่อ่านโดยการเดา สรุป และลำดับความโดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1) หาความหมายจากบริบท โดยใช้การถามคำถามต่างๆ ให้นักเรียนหาคำตอบจากการอ่าน

- 2) ทำไดอะแกรมสรุปความสำคัญของเรื่องที่อ่าน
- 3) พิจารณาและวิเคราะห์การลำดับความของเรื่องที่อ่าน
- 4) วิเคราะห์ลักษณะของเนื้อ ความของเรื่องที่อ่าน
- 5) อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับคำศัพท์หรือสำนวนภาษาที่เข้าใจยาก

ขั้นตอนที่ 2 สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านไปสู่การกำหนดเป้าหมายหรือการวางแผนการเขียน

ขั้นตอนที่ 3 บันทึกย่อสาระของเรื่อง ตามเป้าหมายหรือแผนการเขียน

ขั้นตอนที่ 4 สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องขึ้นใหม่ในขั้นร่าง

ขั้นตอนที่ 5 ทบทวน ตรวจสอบ และแก้ไขงานเขียน

ขั้นตอนที่ 6 เขียนเรื่องในขั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะภาษา

ขั้นตอนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาจะเน้นความแม่นยำในการเรียนรู้ของผู้เรียนจนถึงขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ได้และจากกิจกรรมต่างๆ ที่ยึดแนวทฤษฎีการสื่อสาร แนวทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติและแนวทฤษฎีการสอนอ่าน โดยยึดหลักทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาเป็นพื้นฐานจะสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนและผู้สอนตลอดเวลาว่าผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการในแต่ละขั้นตอนหรือไม่

การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การเรียนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้ ให้นักเรียนได้บอกความต้องการจากภาพในหรือจากความรู้สึกที่ตัวเองอยากจะเรียนมากกว่าที่นักเรียนจะถูกสอน นั้นหมายความว่าครูจะต้องสร้างสถานการณ์ขึ้นมาและให้นักเรียนเลือกว่าจะเรียนตรงไหน และความรู้สึกของนักเรียนในการเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นว่า อยากรู้ อยากที่จะเรียน (อังกะไน ปีเตอร์ โรเดอริค, 2542, หน้า 4) การสอนโดยให้เด็กเป็นศูนย์กลางเป็นการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด โดยที่นักเรียนสามารถทดลองกระทำกิจกรรมโดยตนเองและเรียนรู้อย่างสนุกสนาน มีคำถามจากกิจกรรมที่หลากหลาย สร้างความสนใจให้นักเรียนจำและนำไปใช้

หลักสูตรในการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 43) กล่าวว่า การสอนที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำ (Active Learning) นี้ หลักสูตรจะยืดหยุ่น ไม่ตายตัว มีเพียงกรอบหรือเค้าโครงสร้าง

ส่วนเนื้อหาและกิจกรรมจะได้มาจากเด็กหรือเป็นความร่วมมือระหว่างครูกับเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเป็นเช่นนี้ระยะเวลาที่ใช้ในการสอนแต่ละเรื่องหรือแต่ละหน่วยก็จะไม่ตายตัวหรือไม่เท่ากันทุกเรื่อง เหมือนการสร้างหน่วยการเรียนรู้สำเร็จรูป

เทคนิคการวางแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดกิจกรรมฝึกเด็กเป็นศูนย์กลางเป็นการนำเสนอวิธีการสอนต่างๆที่ครูจะนำมาใช้ในการกระตุ้นให้เด็กได้เรียน พัฒนา ชัชพงศ์ (2542, หน้า 112) ได้กล่าวถึงเทคนิคการวางแผนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า การจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กได้พัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาในแต่ละวันนั้น มีทั้งการจัดกิจกรรมเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งห้องเรียน กลุ่มเล็ก และกิจกรรมเดี่ยว ซึ่งกิจกรรมทั้ง 3 แบบนี้จะต้องมีความสมดุล เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก เช่น เด็กเล็กอายุ 3 ขวบ มีความสนใจระยะสั้นๆ กิจกรรมกลุ่มที่จัดควรยาวนานไม่เกิน 12 นาที แต่เมื่อโตขึ้นมีอายุ 5 ขวบ ความสนใจยาวนานมากขึ้น จึงเพิ่มเวลาเป็น 15-20 นาที

เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้นยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูอาจจะคิดเนื้อหาวางแผนที่จะใช้เนื้อหาใด เนื้อหาหนึ่งเป็นแกนในการจัดกิจกรรม โดยให้เด็กเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ ทำการทดลอง ปฏิบัติตามความคิดของตนจนเกิดเป็นความคิดรวบยอด สรุปรูปจากการกระทำของตนเอง ซึ่งอาจจะมีขั้นตอนกรรมวิธีตามที่ตนมีประสบการณ์เก่าที่ไม่เหมือนกัน แต่ในที่สุดเด็กแต่ละคนก็มีองค์ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหานั้นได้ ในบางครั้งอาจรวมตัวกันเป็นกลุ่มย่อยๆ 4-5 คนหรือ 2 คนตามความต้องการ ความพึงพอใจของเด็กก็ได้

ตัวอย่างแผนการสอนกิจกรรมกลุ่มเรื่อง มองดูให้ทั่วรอบตัวเรา

วันอังคาร	จุดประสงค์	เนื้อหา
9.00-9.20 น.	<ol style="list-style-type: none"> 1. ฝึกการสังเกตเปรียบเทียบ 2. ฝึกการคิดอย่างมีเหตุผล 3. ฝึกการกล้าแสดงออก 4. ฝึกปฏิบัติตามข้อตกลง 5. ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ 6. มีสมาธิในการทำงาน 7. ฝึกการมีสุขนิสัยที่ดีในการรักษาความสะอาด 	ผักและผลไม้ทุกชนิดควรล้างให้สะอาดก่อนรับประทานหรือประกอบอาหาร

กิจกรรม	สื่อ	การประเมินผล
1. เด็กและครูร่วมร้องเพลง “จำใจผลไม้”	1. เพลง “จำใจผลไม้”	1. แบบบันทึก
2. สนทนาร่วมกันโดยใช้คำถามดังต่อไปนี้ - ในเนื้อเพลงกล่าวถึงผลไม้อะไรบ้าง - ผลไม้ทั้งหมดมีกี่ชนิด - ผลไม้ที่มีชื่อขึ้นต้นด้วย “มะ” มีจำนวนเท่าไร - ใครเคยรับประทานผัก ผลไม้ ที่กล่าวในเนื้อเพลงบ้าง รวมทั้งสิ้นมีกี่คน	2. ผักและผลไม้ตามฤดูกาลหลายๆ ชนิด 3. ภาชนะใส่น้ำ เช่น อ่างพลาสติก ถัง 4. ตะกร้า/ถาด 5. ผ้าเช็ดมือ 6. ผ้าเช็ดภาชนะอาหาร 7. ตะกร้า 8. น้ำ	1. โดยสังเกตพฤติกรรม 2. การสนทนา
3. เด็กสังเกตผักผลไม้ที่มีอยู่ในตะกร้า สนทนาร่วมกันกับครูเกี่ยวกับชื่อ สี ขนาด ลักษณะผิว รสชาติ การปลูกผักผลไม้		
4. ให้เด็กเลือกหยิบผลไม้ตามใจชอบเพื่อไปทำความสะอาด โดยใช้อุปกรณ์ที่ครูเตรียมไว้ให้ในตะกร้าที่ 2 หรือมาหาใหม่ตามความพอใจของเด็ก		
5. เมื่อเด็กส่วนใหญ่ทำความสะอาดผักและผลไม้เรียบร้อยแล้ว สนทนาร่วมกันโดยใช้คำถามดังต่อไปนี้ - ใครอยากจะทำวิธีการทำความสะอาดผักผลไม้ของตนบ้าง - วิธีการที่เล่ามาแตกต่างกัน หรือเหมือนกันอย่างไร - เด็กๆ คิดว่าวิธีการของตนคล้ายหรือเหมือนกับวิธีการใด ทำไมจึงคิดเช่นนั้น		

ฯลฯ

กิจกรรม

สื่อ

การประเมินผล

6. เด็กและครูร่วมกันสรุป

- ทำไมเราจึงต้องล้างผัก ผลไม้ก่อนรับประทาน
- ถ้าเราไม่ล้างให้สะอาดก่อนรับประทาน
เด็ก ๆ คิดว่าเราจะเป็นอย่างไร
- เมื่อเราป่วย เราควรปฏิบัติตัวอย่างไร
- การซื้อยามารับประทานเองดีหรือไม่
ทำไมจึงคิดเช่นนั้น ฯลฯ

จากตัวอย่างแผนการสอนนี้จะเห็นว่าครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกปฏิบัติตามความต้องการของตน คำถามที่ใช้กระตุ้นให้เด็กเกิดการคิดวิเคราะห์สิ่งต่างๆ โดยใช้ทักษะการสังเกต เปรียบเทียบ เพื่อนำข้อมูลมาตอบคำถาม อีกทั้งคำถามที่ครูตั้งมิได้มีเพียงคำตอบที่ถูกต้องเพียงคำตอบเดียวค่อนข้างเป็นคำถามที่เปิดกว้างตอบได้หลากหลาย ครูที่ถูกฝึกมาเป็นอย่างดีจะใช้คำถามที่ต่อเนื่องจากการตอบในครั้งแรกๆ ของเด็ก และเชื่อมโยงออกไปเรื่อยๆ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกสบายใจประสบความสำเร็จในการสนทนาได้ตอบ ฟังพอใจในการร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้และใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ชาวเขาเผ่าม้ง

ประวัติความเป็นมา

นักโบราณคดีและมานุษยวิทยาชาวฝรั่งเศส เช่น ชาแวงและเบอร์นัทเชล ได้ค้นพบเค้าเงื่อนต่างๆ พอจะประมวลได้ว่า ชนชาติจีนได้อพยพมาตั้งรกรากตามลุ่มแม่น้ำฮวงโหและได้ขยายอาณาเขตโดยการขับไล่ชนชาติม้ง ชนชาติไทยและชนชาติอื่นๆ กลุ่มชนที่ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจจีนได้อพยพไปอยู่ตามถิ่นทุรกันดารและได้จัดตั้งอาณาจักรอิสระย่อย ๆ มีกษัตริย์ซึ่งมีลักษณะกึ่งหัวหน้าเผ่ากึ่งผู้นำทางศาสนาปกครองแต่ละแห่ง กษัตริย์และขุนนางม้งมักเป็นแซ่เดียวกัน ต่อมาในสมัยราชวงศ์แมนจู (หมิง) ได้มีนโยบายปราบม้งโดยสิ้นเชิง การต่อสู้ระหว่างจีนกับม้งครั้งหลังสุด พ.ศ.2398-2424 ชาวม้งประสบความพ่ายแพ้และสูญเสียชีวิตและประชากรไปมาก ในที่สุดชาวม้งจึงอพยพลงมาสู่ทางใต้เช่นเดียวกับชาวไทยที่จำเป็นต้องถอยร่นมาเมื่อพันปีเศษล่วงมาแล้ว ในขั้นต้นชาวม้งได้อพยพลงมาทางยูนนานและเข้าไปทางลุ่มน้ำแดงในมณฑลตังเกี๋ย แต่ถูกชาวญวนขัดขวางและสู้รบกันหลายครั้ง แต่เนื่องจากชาวม้งทนอากาศร้อนในที่ราบและต่อสู้กองทัพญวนซึ่งมีข้างเป็นกำลังสำคัญ

ไม่ได้ จึงแตกหนีกระจายเป็นกลุ่มย่อยๆ ขึ้นไปอยู่บนที่สูงในแคว้นสิบสองจุไทยและสิบสองปันนา มีชาวม้งบางส่วนนำโดยหัวหน้ากลุ่มแซ่ลี แซ่เล่า และแซ่เหมา (ม้า) ได้อพยพมาเป็นกลุ่มอยู่ทางทิศ ตะวันออกเฉียงเหนือของราชอาณาจักรลาวบริเวณทุ่งไหหิน-เตียนเบียนฟู แล้วตั้งมั่นเป็นปึกแผ่น ม้งกลุ่มนี้ได้สืบเชื้อสายต่อมาจนเป็นกำลังสำคัญของกองทัพลาว คือ นายพลวังเปาในปัจจุบัน

สำหรับชาวเขาเผ่าม้งในประเทศไทยนั้น ชาวม้งพวกแรกน่าจะเข้ามาถึงเมืองไทยระหว่าง พ.ศ.2383-2413 ส่วนสถาบันวิจัยชาวเขาที่เชียงใหม่ เชื่อว่าชาวม้งเข้ามาในประเทศไทยราวปี พ.ศ. 2393 โดยเข้ามา 3 ทางใหญ่คือ

1. ทางทิศเหนือสุด แทรกซึมตามแนวเมืองคาย ห้วยทรายและเชียงของ
2. ทางทิศใต้อยู่ในแนวสายบุรี-บัว
3. ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในแนวภูเขาคาย-เคย ใกล้กับเวียงจันทน์ ชาวม้งที่เข้ามาถึงเชียงของแล้วได้แยกกันเป็นสองกลุ่ม โดยม้งกลุ่มแรกเดินไปตามพรมแดนพม่า-ไทย แล้วมุ่งสู่ จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน กลุ่มที่สองมุ่งลงใต้ตามแนวชายแดนลาวค่อยๆ แทรกซึมเข้าเขต อำเภอทุ่งช้างและอำเภอปัว จังหวัดน่าน เข้าสู่จังหวัดแพร่ และเข้าสู่ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ลักษณะทางกายภาพและนิสัยของชาวม้ง

ชาวม้งมีรูปร่างลักษณะผิวพรรณ ทำทาง การพูดจาคล้ายคนจีน แต่ผิวคล้ำกว่าคนจีนเล็กน้อย ผู้ชายค่อนข้างสูง ส่วนผู้หญิงรูปร่างได้สัดส่วน บางคนก็สวยมาก ลักษณะนิสัยจะเป็นคนไวต่อความรู้สึก อายกร้ออยากเห็น ค่อนข้างขี้อาย หลบหลีกคนแปลกหน้า ด้านสุขภาพนั้นส่วนใหญ่เป็นคนสุขภาพดี ชอบดื่มน้ำชาร้อน ผู้ชายดื่มเหล้าเก่งทุกคน คำว่า “ม้ง” เป็นคำที่พวกเขาใช้เรียกชนเผ่าของตนเองแปลว่า “ผู้เป็นอิสระ” ม้งในประเทศไทยแบ่งออกเป็นพวกใหญ่ๆ 3 พวก โดยอาศัยความแตกต่างด้านภาษา เครื่องแต่งกาย และชื่อที่พวกเขาเรียกตัวเอง ได้แก่ ม้งขาว ม้งน้ำเงิน และ ม้งกัวมบา สำหรับม้งน้ำเงินยังแบ่งออกเป็น ม้งดอก ม้งดำ ม้งลาย และม้งเขียว

ภาษาและหนังสือ

ชาวม้งไม่มีภาษาที่แน่นอน ส่วนใหญ่มักยืมภาษาของชาติอื่นๆ มาใช้ เช่น ภาษาจีน ภาษายูนนาน เป็นต้น ภาษาที่ใช้เป็นของตนเองมีไม่มากนัก ม้งทั้ง 3 เผ่าพูดภาษาคคล้ายกัน จะแตกต่างกันบางคำเท่านั้น นอกจากนี้ม้งไม่มีตัวหนังสือ มีเรื่องเล่าว่า แต่เดิมม้งมีตัวหนังสือเหมือนกัน แต่เนื่องจากบรรพบุรุษตั้งแต่โบราณกาลต้องอพยพหลบหนีภัยอยู่เสมอ วันหนึ่งขณะลี้ภัยหนังสือภาษาม้งบรรพบุรุษเดินทางมาถึงริมลำธาร จึงปลดตะกร้าหนังสือลงจากหลังม้า แล้วพากันนอนหลับใต้ต้นไม้ ลืมปล่อยม้าไปกินหญ้า ม้าเลยกินหนังสือพวกเขาเสียหมด นับแต่นั้นมาชาวม้งจึงไม่มีตัวหนังสือจนถึงปัจจุบัน ม็อตแดง (Mottang, อ้างใน สายสวัสดิ์ วิทยาภักดิ์, 2539, หน้า 34)

การเรียนรู้ภาษาไทยของเด็กชาวเขา

ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหมู่คณะ ไม่ว่าจะเป็นในหมู่คนที่ เป็นเจ้าของภาษา (Native Speaker) หรือระหว่างคนที่ เป็นเจ้าของภาษากับคนที่ใช้ภาษานั้นเป็น ภาษาที่สอง (Second Language Speaker) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อฝ่ายหลังเป็นชนกลุ่มน้อยและ ฝ่ายแรกเป็นคนในสังคมใหญ่ ชนกลุ่มน้อยจะต้องเรียนรู้ภาษาของคนในสังคมใหญ่ให้ถูกต้องทั้งใน ด้านไวยากรณ์และการใช้ภาษาซึ่งรวมถึงระดับความสุภาพที่แฝงอยู่ในภาษานั้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ของคนในสังคมใหญ่ที่ตนต้องเกี่ยวข้องกับ ในประเทศไทยมีคนอยู่หลายกลุ่มแตกต่างกันไปตาม เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ กลุ่มใหญ่หรือสังคมใหญ่คือสังคมไทย คนไทยจะเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีภาษาแม่ของแต่ละกลุ่ม และต้องเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษา ที่สองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมใหญ่ ในบรรดาชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มในประเทศไทย เช่น ชาว มาเลย์ ชาวจีน ชาวเขา เป็นต้น ถ้าดูจากสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแล้วชาวเขาดูเหมือน จะมีสถานภาพต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ

ชาวเขาแต่ละเผ่ามีสังคม วัฒนธรรม ศาสนาและภาษาแตกต่างกันออกไปและไม่เหมือนกับ ของไทย ดังนั้นพวกเด็กชาวเขาจึงมีปัญหาเรื่องการศึกษาในโรงเรียนไทยที่ใช้ภาษาไทยเป็นสื่อการ สอนในโรงเรียน ดูเหมือนว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่สองของชาวเขาแต่ละเผ่า แต่ในความเป็นจริงเด็ก ชาวเขาต้องเรียนรู้ภาษาที่ต่างจากภาษาแม่ถึงสองภาษา คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือหรือคำเมือง ซึ่งเป็น ภาษาในสังคมใหญ่ที่ตนอาศัยอยู่ในชีวิตประจำวัน และภาษาไทยกรุงเทพฯซึ่งเป็นภาษาราชการและ ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนแต่เป็นภาษาที่เด็กชาวเขาแทบไม่ได้ใช้ในชีวิตรประจำวัน การ ต้องเรียนรู้ภาษาที่ต่างจากภาษาแม่อาจทำให้เกิดการถ่ายทอดภาษาในทางลบ และที่จะเป็นปัญหา มากคือ การถ่ายทอดทางลบของการใช้ภาษาที่สามารถใช้ในสังคมของชาวเขา แต่ไม่เหมาะสมกับ สังคมไทย

ชาวเขามีความด้อยโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอยู่หลายประการ ดังนี้

ประการแรก จะต้องเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง เริ่มด้วยการหัดพูด หัดดูภาพ หัดดูตัว อักษร หัดจับดินสอ กระดาษ หัดนั่งโต๊ะเรียน และอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเป็นนักเรียน เด็กชาวเขาต้อง ต่อสู้กับกำแพงภาษาเมื่อความรู้ทางภาษาไม่คล่องทำให้เด็กทำแบบฝึกหัดไม่ค่อยได้ด้วย

ประการที่สอง สื่อการเรียนที่ครูนำมาสอน เป็นเรื่องของสังคมภายนอกหมู่บ้าน มีเนื้อหา ระดับชาติทำให้ชาวเขาเข้าใจได้ยากโดยปกติเด็กชาวเขาจะรับการถ่ายทอดการเรียนรู้เรื่องต่างๆ จาก พ่อแม่และเครือญาติ เป็นการเรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้เกิดขึ้นในชั้นเรียนมีสภาพที่ถูกบังคับ และอยู่ในวงจำกัด จึงเป็นรูปแบบที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริงของเขา

ประการที่สาม การเรียนรู้ในชั้นเรียน ย่อมเป็นเรื่องของเหตุการณ์ภายในชั้นเรียน อาทิเช่น การพูดภาษาไทยกับครูและเพื่อนนักเรียน เป็นเรื่องของกฎของห้องเรียน แต่เมื่อออกนอกห้องเรียน ถ้าเด็กพูดภาษาไทยก็จะถูกล้อเลียน หรือถ้าจะพูดภาษาไทยก็เพื่อที่จะสร้างบรรยากาศในวงสนทนา ให้เกิดความรู้สึกตลกขบขัน

ประการที่สี่ ช่วงเวลาเรียน ถ้าเป็นเวลาเดียวกันกับการทำงานไร้มัน เด็กจะต้องปลีกตัว เพื่อติดตามพ่อแม่ไปทำงาน ถ้าไร้ตั้งอยู่ไกลหมู่บ้าน ก็จะทำให้เด็กขาดเรียนเป็นระยะเวลานาน

ประการที่ห้า ชาวเขามักจะมีชีวิตวนเวียนอยู่ในสภาพ เกิด แก่ เจ็บ ตาย จนเกือบเป็นชีวิตประจำวัน ซึ่งจะต้องประกอบพิธีกรรม โดยจารีตประเพณีสมาชิกในครัวเรือนหรือหมู่บ้านจะต้องมีส่วนร่วมในพิธีกรรมด้วย เป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กขาดเรียน

ประการที่หก เด็กที่มีเครือญาติยากจนเป็นบุตรบุญธรรมหรือเป็นลูกจ้างมักจะไม่ค่อยมีโอกาสได้รับการศึกษา ตัวอย่างเช่น ในขณะที่เด็กปกติกำลังเรียนอยู่ในห้องเรียน เด็กยากจนจะยืนเกาะรั้วห้องเรียนดูเพื่อนๆ เรียนหนังสือ เป็นต้น

การที่มีเด็กเขาไปโรงเรียนมากขึ้นและหวังผลด้านการเรียนภาษาไทยและวิชาการอื่นๆ จากการเรียนแบบเป็นทางการ (Formal Schooling) จึงจำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ในห้องเรียน เช่น การเรียนรู้ภาษาที่สองของเด็กเขา รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองดังกล่าว โดยเฉพาะการถ่ายทอดทางภาษาเนื่องจากเด็กเขาจะมีการเรียนรู้แบบภาวะหลากหลายวัฒนธรรม (Multicultural Classroom) คือ มีนักเรียนหลายเชื้อชาติ เช่น มีเด็กไทยมุซอเกาะเหียง เย้า เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน เป็นต้น ยิ่งในอนาคตกอนไกลที่รัฐบาลมีความประสงค์ที่จะให้เริ่มสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่ง โดยเฉพาะจังหวัดที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมไปเที่ยว เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย เด็กเขาอาจต้องเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเป็นภาษาที่สี่ (ภาษาหนึ่งคือ ภาษาเขาของกลุ่มของตน ภาษาที่สองคือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาที่สามคือ ภาษาไทยกรุงเทพฯ) ครูจึงจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะภาษาแม่ของเด็กเขา เพื่อจะได้เข้าใจปัญหาที่เกิดจากการถ่ายทอดทางภาษา และเข้าใจลักษณะการเรียนรู้ภาษาแบบต่างๆ รวมทั้งปัจจัยทางจิตวิทยาและทางภาษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ภาษาในแต่ละลักษณะ ต้องมีความรู้ในภาษาที่สองเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นเรื่องไวยากรณ์ (Syntax) ระบบเสียง (Phonology) หรือความหมาย (Semantics) และมีความสามารถในการใช้ภาษาที่สอนนั้น ความรู้ความเข้าใจและความสามารถของครูในเรื่องดังกล่าวจะทำให้ขบวนการเรียนการสอนภาษาในห้องเรียนมีประสิทธิภาพและเกิดผลตามความมุ่งหมายทำให้ผู้เรียน คือ เด็กเขาสามารถนำความรู้และทักษะทางภาษาที่เรียนคือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ไปใช้ได้ถูกต้อง และเหมาะสมในสถานการณ์จริงเหมือนเจ้าของภาษา (อ้างใน ปิยะนัญญ์ ดำนวิวัฒน์, 2539, หน้า 39)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสาวลักษณ์ รัตนิวิช และคณะ (2530) ได้ทำการทดลองสอนภาษาไทยด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษา โดยทำการเปรียบเทียบการสอนตามคู่มือครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโครงการนำร่องของศูนย์วิจัยและพัฒนาการอ่านที่จังหวัดสุรินทร์ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษา มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาไทยและความร่วมใจในการเรียนภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุริพร ปาละดี (2531) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่าน การเขียน และการระลึกสิ่งที่อ่านได้ในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาและการสอนตามคู่มือครู พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา มีความสามารถทางการอ่านและเขียนภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู และนักเรียนที่ได้รับการอ่านแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีการระลึกสิ่งที่อ่านได้ในวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

สุธามาศ สังข์ลาโพธิ์ (2531) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนคำและความคงทนในการจำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับแบบปกติ พบว่า ความเข้าใจในการอ่าน การเขียนคำของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสูงกว่าแบบปกติ และความคงทนในการจำของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาสูงกว่าแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แก้วตา ยศอิ (2536) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีมุ่งประสบการณ์ภาษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประชากรในการศึกษาเป็นครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 51 คน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ ครูส่วนใหญ่คัดเลือกวัสดุประสงค์นำทางมาจากคู่มือครูภาษาไทยทั้งสำหรับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาและของกรมวิชาการ แต่ครูจำนวนมากไม่แน่ใจว่าจะใช้อะไรเป็นเกณฑ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ และขาดที่ปรึกษาเมื่อเกิดปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่คัดเลือกกิจกรรมจากที่ระบุไว้ในคู่มือแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ครูส่วนใหญ่วัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนเพื่อปรับปรุงการสอนของครูและการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลซึ่งครูจัดทำขึ้นเองแต่ครูมีปัญหาในการสร้างเครื่องมือให้ตี การเลือกหนังสือเรียนจะใช้สอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา ครูส่วนใหญ่พบว่า คำศัพท์ยากและมีเนื้อเรื่องยาวเกินไปสำหรับนักเรียนยังไม่สามารถอ่านข้อความที่มีคำที่เคยอ่านมาแล้วได้ และนักเรียนมีความคงทนในการจำไม่ดีเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามครูมีความเห็นว่าการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเป็นการสอนที่ต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนมากแต่ได้ผลคุ้มค่าเป็นการสอนที่ใช้หลักจิตวิทยาเป็นพื้นฐานทำให้นักเรียนกล้าพูด กล้าแสดงออกมากกว่าเมื่อเรียนภาษาไทยตามแนวอื่น นักเรียนรักการอ่านมากขึ้น และเป็นการสอนที่นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมทุกขั้นตอน ครูได้เสนอแนะว่าควรปรับปรุงเกี่ยวกับเอกสารคู่มือต่างๆ ให้มีความชัดเจนเพื่อความเข้าใจของครูผู้สอนรวมทั้งเสนอให้มีการจัดทำแผนการสอน การผลิตสื่อสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลร่วมกันเพื่อลดภาระของครูผู้สอนด้วย

สำหรับการศึกษาค้นคว้าในต่างประเทศนั้น เทมพลิน (Templin, 1957, อ้างใน จิระภา กัณธียาภรณ์, 2532, หน้า 22) ได้ศึกษาทักษะทางภาษาในด้านต่างๆ ของเด็กก่อนวัยเรียนที่อายุระหว่าง 3-8 ปี จำนวน 480 คน ผลปรากฏว่า เด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะได้คะแนนทดสอบสูงกว่าเด็กชายเพียงเล็กน้อย โดยในการทดสอบ 133 ครั้ง พบว่า เด็กหญิงจะได้คะแนนดีกว่าเด็กชาย 84 ครั้ง เด็กชายจะได้คะแนนดีกว่าเด็กหญิง 36 ครั้ง แต่ไม่พบความแตกต่างทั้ง 2 เพศ ความแตกต่างที่พบนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งในจำนวนนี้จะเห็นเด็กชายดีกว่าเด็กหญิง